

Infrastrukturdepartementet

(med e-post)

Yttrande angående remiss av Öppna data-utredningens huvudbetänkande Innovation genom information (SOU 2020:55)

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker utredningens förslag att Öppna data-direktivet ska genomföras genom en ny lag.
- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag till lag om öppna data och vidareutnyttjande av information från myndigheter och offentliga företag.
- Energimyndigheten har inget att erinra mot förslagen till ändringar i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning och arkivförordningen (1991:446).

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten instämmer i utredningens bedömning att öppna data-direktivet bör genomföras genom att införa en helt ny lag med en ny struktur. Genom en ny lag kan, som utredningen för fram, lagstiftningen bli tydligare, mer ändamålsenlig och användarvänlig.

Specifika synpunkter

Utredningen redovisar i betänkandet slutsatsen att öppna data-direktivet inte medger att det införs en bestämmelse om att begränsa skyldigheten att tillhandahålla information i vissa format om det är olämpligt med hänsyn till Sveriges säkerhet eller informationssäkerhet i övrigt (s. 113 f. och 185). Slutsatsen ter sig för myndigheten inte given. Det vore önskvärt om analysen i denna del fördjupades i den fortsatta beredningen av genomförandet av öppna data-direktivet. En sådan analys skulle kunna omfatta särskilt förhållandet mellan de skyldigheter som följer av direktivet och de allmänna bestämmelserna i artikel 4.2 i EU-fördraget om att unionen ska respektera medlemsstaternas väsentliga statliga funktioner, särskilt funktioner vars syfte är att hävda deras territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten, samt i artikel 346.1 a i EUF-fördraget som stadgar att ingen medlemsstat ska vara

förpliktad att lämna sådan information vars avslöjande den anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen. Öppna data-direktivet kan inte ges en innebörd som går utöver vad unionen tilldelats befogenhet att besluta om.

Myndigheten ser vidare gärna att det i den fortsatta beredningen ytterligare utvecklas vilka överväganden som myndigheterna måste göra vid den lämplighetsbedömning som ska göras enligt bestämmelsen i 2 kap. 1 § i förslaget till ny lag.

Enligt 4 § 2 i lagförslaget ska lagen inte gälla för information som tredje man har rättighet till enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Den föreslagna bestämmelsen skiljer sig från nuvarande reglering i 4 § lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Nuvarande lagstiftning undantar även andra immaterialrätter. Även om det i praktiken oftast lär vara upphovsrätt eller närstående rättigheter som hindrar ett medgivande till vidareutnyttjande, så kan det inte uteslutas att vidareutnyttjande av information som förvaras vid en myndighet omfattas av annan immaterialrättslig lagstiftning och kräver tillstånd av tredje man. Lagförslaget riskerar i det sammanhanget att ge upphov till osäkerhet i tillämpningen vid myndigheterna.

Att lagen i så stor utsträckning är utformat utifrån legaldefinitioner medför att det kan uppkomma svårigheter för rättstillämparen när EU-domstolen avgör frågor om hur direktivet ska tolkas. En annan utformning medger en tillämpning av lagstiftningen som anpassas i takt med rättsutvecklingen. Legaldefinitioner riskerar att ge en falsk säkerhet och kan ge upphov till andra problem än de som de syftar till att hantera.

För myndigheten ter det sig inte uppenbart att en så långtgående tillämpning av 4 § första stycket 8 avgiftsförordningen som utredningen (s. 262 ff.) och tidigare E-offentlighetskommittén (SOU 2010:4 s. 179 och 350) har givit uttryck för är möjlig inom ramen för nuvarande lagstiftning. Det finns, som regeringen framhåller i kommittédirektivet behov av att tydliggöra regleringen kring avgiftsuttag för utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form och klargöra på vilka grunder som avgifternas storlek bör beräknas. Myndigheten konstaterar att det genom tilläggsdirektiv den 17 april 2020 har beslutats att den del i utredningens uppdrag som avser utformning av en tydligare reglering av avgiftsuttag för allmänna handlingar i elektronisk form ska redovisas senast den 31 december 2020.

Myndigheten anser vidare att statliga förvaltningsmyndigheter inte ska ges rätt att ta ut avgifter vid en begäran om vidareutnyttjande annat än undantagsvis när det finns särskilt vägande skäl. I dessa fall bör rätten till avgiftsuttag följa av särskild föreskrift. Utgångspunkten bör enligt myndigheten vara att inga ytterligare avgifter ska utgå för vidareutnyttjandet utöver vad som utgår för tillhandahållandet av handlingar i samband med begäran om utlämnande av allmän handling.

I utredningens förslag till ny lag förekommer begreppet forskningsdata. Myndigheten ser gärna att det ytterligare belyses i den fortsatta beredningen vad som närmare avses med forskningsdata vid tillämpningen av lagen. Det kan utifrån vad som redovisas i betänkandet diskuteras om inte endast primära data som samlas in eller framställs i samband med forskningsaktiviteter omfattas utan om även information som framställs i samband med att forskning redovisas för exempelvis forskningsfinansierande myndigheter omfattas (s. 156 ff.). Det senare lär inte omfattas av direktivets definition av forskningsdata.

Myndigheten anser att det inte bör införas en särskild bestämmelse om digital handläggning i den nya lagen. En sådan detaljreglering ter sig överflödigt i ljuset av vad som redan följer av förvaltningslagen (2017:900).

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektören Robert Andrén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschefen Eva Merkel och chefsjuristen Rikard Janson. Föredragande har varit verksjuristen Mattias Carlquist.

Robert Andrén

Mattias Carlquist

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift.